

Butlletí electrònic
La veu de les ones
de la plataforma **reSOLC**

Butlletí núm. 3 (setembre -desembre 2012)

Índex

1. Monogràfic: A reveure!

2. Informacions d'interès en l'àmbit de la qualitat oral

- 2.1. Seminari SIROCCO
- 2.2. Els Amics de la Llengua Oral

3. Activitat de la plataforma

4. Cloenda

1. Monogràfic: A reveure!

És l'hora dels adéus... bé, voldríem pensar que us donem l'arreveure.

Portem dos anys en què l'únic que no ha decrescut en el món de la subvenció de la recerca és la imaginació per denegar ajuts, per trobar noves pegues que justifiquin no completar els pagaments compromesos o per inventar nous requisits retroactius que obliguin a retornar diners ja concedits.

Hi ha hagut convocatòries senceres que han quedat desertes. Això rai, us parlava de la recerca en general en el camp de les humanitats. Com que el LATEL treballa per a la llengua catalana, tot això ho hem vist més com a espectadors dels col·legues que treballen per a llengües serioses ("Soyons sérieux", que digué en Suárez), però certament les misèries invertides en la llengua catalana han estat les primeres a rebre.

Hem estirat els recursos tant com hem pogut, però al juny ja es van extingir els fons reservats per pagar beques (tots ho heu fet bé, però a la Maria la trobarem a faltar especialment); i a finals de novembre es consumiran les darreres escorrialles dels fons que han permès al LATEL el privilegi de tenir per coordinadora del Laboratori i cap dels seu projectes l'Ester. És un moment terrible per dir-li que es busqui la vida a algú que el 2006 va renunciar a d'altres opcions professionals per compartir la il·lusió de fer recerca en l'àmbit de l'enginyeria lingüística aplicada al català.

L'altre pilar del LATEL era el professorat. Al director del Laboratori li han reduït el sou al voltant d'un 27 per cent en dos anys i l'han desposseït de beneficis socials per valor d'un altre 8%, mentre que el nombre d'hores de classe presencial s'ha incrementat un 33% i la quantitat d'estudiants per grup ha crescut entre un 20% i un 40%. No cal ser una fura per deduir que el temps que hem de dedicar a la docència ha crescut fins a un 170% i, doncs, veiem molt minvada la disponibilitat per a la recerca.

S'ajunta la fam amb les ganes de menjar i els nostres governants en conclouen: ells que s'estalviïn d'investigar i nosaltres ens estalviem d'invertir en recerca, que el forat de Bankia és molt gros.

Així estan les coses i aquest butlletí serà el darrer, provisionalment. Però l'aturada del LATEL no afectarà només aquest butlletí; tant el sosteniment, la millora i l'atenció als seus usuaris de la plataforma *reSOLC*-mitjansCAT, com el manteniment del prototip de corpus oral RETOC, la dinamització de la xarxa XALOC, i especialment del seminari SIROCCO, són les cares més visibles d'aquesta hibernació, però en el mateix sac entraran quasi tres centenars d'aplicacions web que donen suport a la formació en enginyeria lingüística, en terminologia i en lingüística en general, totes les quals quedaran desateses fins al dia que aconseguirem que se'ns financi algun nou projecte prou ben dotat com per permetre'ns reactivar el Laboratori. En aquest sentit, ens omple d'esperances el procés polític actual, perquè pensem que en una república catalana la recerca en tecnologies lingüístiques aplicades al català i, en general, la recerca en benefici de la llengua catalana en tots els seus aspectes, només pot veure millorat el seu suport institucional...

Deixant-nos dur per aquest pensament positiu, que quan la subvenció de la recerca és nul·la només pot fer que millorar, volem dedicar el monogràfic d'aquest número a fer un balanç de les coses que haurem de reprendre quan podrem descongelar el LATEL.

El setembre del 2011, en una comunicació presentada al [Congrés Internacional d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques](#), apuntàvem:

“Tot i que això no qüestiona la transcendència dels fenòmens fonètics en què es basa la divisió entre occidental i oriental, el fet que aquests fenòmens requereixin poques regles en el nostre sistema expert i, en canvi, n'hi hagi moltes de comunes als dialectes del sud i d'altres de comunes als del nord, ens aporta un altre motiu de reflexió sobre l'oportunitat de repensar i despolititzar el mapa dialectal.” (De Yzaguirre, 2011).

Amb això obrim la porta a un *reSOLC* amb més resolució territorial, que permeti territorialitzar les variants que deixa obertes la [PEOSFIEC](#) (*Proposta per a un estàndard oral. I, Fonètica* de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans), com quan diu:

[27] També són pròpies de l'àmbit general tant la distinció clara entre *b* i *v*, que es manté en determinats parlars valencians i orientals, com la confusió d'aquests sons en *b*. (IEC, 1999).

El nostre ideal és que el *reSOLC* permeti d'ací a un temps que l'usuari triï si vol la resposta del valencià que manté o la del valencià que no manté. En la línia de despolititzar les denominacions dialectals, això implicaria d'oferir-li una transcripció en català sud-occidental i una altra en català meso-occidental o català occidental central. Altres territoris per delimitar serien els orientals que mantenen la *v*, les zones que ioditzen, les que a les Illes neutralitzen *o* àtona o fan neutra tònica, les zones del nord-occidental segons com fan *a* àtona final...

El *reSOLC* es basa ara mateix en cinc sistemes experts **ALEF** (De Yzaguirre, 2010) que modelitzen les cinc grans variants territorials de la PEOSFIEC. L'ideal que plantejàvem suara fora que l'usuari només hagués de definir la seva població de referència (sigui la del seu idiolecte, sigui la dels professionals que ha d'ajudar o controlar) i es trobés especificada la combinació més ajustada; la realitat actual és que quan un baleàric consulta *coet*, el sistema li respon [koót | kuót | koét | kuét] sense detallar si es poden usar indistintament o se'n pot usar una variant concreta independentment de com s'hagi pronunciat, per exemple, *advocadessa*.

Una altra innovació del *reSOLC* que haurà d'esperar a la primavera nacional és la d'incloure totes les variants morfològiques (ara només hi ha els lemes). Aquesta tasca està aturada a l'espera de resoldre el tractament de les pronúncies heterolectals (De Yzaguirre, 2013?).

“Entenem per pronúncia heterolectal aquella en què un locutor d'un territori pronuncia una variant morfològica diferent de la que li correspon, però adaptada a la seva pronúncia. Això ho situem en escenaris professionals com el d'un programa literari o cultural on un locutor mallorquí llegeix versos de Vicent Andrés Estellés o com el d'una tertúlia en què polítics de diversos territoris comenten l'encert o desencert d'una frase cridanera d'una personalitat o el lema d'un col·lectiu del tipus «Lo riu és vida».”

La inclusió o no de les pronúncies heterolectals de tota la morfologia nominal i verbal ens crea dubtes metodològics que estan pendants de resolució amb els nostres interlocutors de l'IEC i sobretot problemes logístics, car les dimensions de les bases de dades que suporten el *reSOLC* se'n veuran afectades.

Entre els preparatius per a la hibernació del LATEL hi ha l'activació d'una nova generació de la plataforma que no inclourà gaire millores visibles per a l'usuari, però sí que incrementarà notablement les funcionalitats de control i gestió dels administradors. Això haurà de permetre que el professorat encara no acomiadat pugui mirar de minimitzar la desatenció del servidor.

Aquest monogràfic us donarà accés a un conjunt de documents que internament anomenàvem **dictàmens**. Pot sonar estrany, però n'explicarem la finalitat i per què avui us els fem accessibles i segurament trobareu que aquest nom és tan bo com qualsevol altre.

En el moment de farcir de transcripcions el servidor *reSOLC*, ens va caldre prendre partit entre solucions en què els diccionaris en paper no coincidien. Quasi sempre són temes de molt poca transcendència ortològica, que no han tingut cabuda a la PEOSFIEC, com per exemple si el grup –gn– de *cognom* s'ha de nasalitzar del tot o ha de mantenir l'oclusió inicial. La PEOSFIEC no en parla perquè no hi ha tensions dialectals o de models de qualitat oral en què aquesta variant sigui l'eix del conflicte, però si el [DIEC](#) tingués la transcripció fonètica s'hauria d'haver triat una opció o totes dues. També hem inclòs entre els temes analitzats aquells en què el tractament que es dona a la PEOSFIEC no resol el 100% dels mots que s'han de tractar, sovint perquè proposa dues alternatives vinculades a llistes obertes, com ara quan diu que la reducció de la geminació de la lateral alveolar no és recomanable en mots com X, Y, Z. Per contrast, trobarem que la iodització sistemàtica es considera no recomanable amb independència dels mots en què es practiqui. Aquestes llistes obertes demanen resposta sobretot quan els diversos diccionaris en paper es decanten per solucions diferents (en l'exemple, sobre el manteniment de la geminació).

Per tal de resoldre quina de les solucions recollides incorporariem al *reSOLC*, vàrem tenir de becaris a la Clara Armengou, la Marina Cabanís, la Rosa Graell, en Josep Lambies, la Clara Molins i en Víctor Sala, la majoria d'ells estudiants de Comunicació audiovisual amb bones notes de català, que per a cadascun dels temes van fer un treball semblant a partir del qual el LATEL va prendre partit, o no.

Aquests dictàmens requereixen en algun cas reelaboració i en tots homogeneïtzació, perquè no és pas el mateix el que suggeriríem en abordar només un d'aquests aspectes que la visió de conjunt, en què ens preocupa l'equilibri entre col·loquialitat i formalitat sobretot des de la perspectiva de la tensió articulatòria, la persistència de l'esforç, que representa per a un professional. Doncs, ja fa temps que aquests dictàmens estaven tancats en un calaix esperant l'oportunitat de ser treballats amb els interlocutors de la Secció Filològica de l'IEC. Ens hem fet càrrec en tot moment que la Secció Filològica té urgències i maldecaps de molta més entitat que no pas l'eventual nasalització de la –g– de *cognom*, però ara, en el moment de preparar-nos per a una hibernació sense data prevista d'arribada de la primavera, creiem que els hem de fer accessibles, amb totes les reserves, però també amb tota la feinada que s'hi ha invertit.

Tots aquests dictàmens han seguit una mateixa pauta d'elaboració:

1. Justificació del tema: s'ha recollit si la necessitat de dictaminar neix d'una diferència (de criteri o de convencions) entre els diccionaris de referència, d'una declaració d'intencions expressada en el pròleg o d'una mancança que s'ha suscitat durant el propi procés de preparació del LATEL.

2. Buidatge BaDaTran: s'han extret tots els casos que s'han pogut detectar (amb filtres formals) a BaDaTran (De Yzaguirre, 2010a), que és una BASe de DAdeS de TRANscripcions derivada del projecte SOLC (De Yzaguirre, 2010b), que no és d'ús restringit però no se n'ha fet promoció i, *de facto*, és com si fos d'ús intern. Tenim en marxa la integració al *reSOLC* d'un cercador fonètic que n'és hereu (De Yzaguirre, 2010a). Els llistats del BaDaTran s'obtenen amb filtres sobre l'ortografia, la fonètica o la representació fonemàtica comuna, a més de la categoria gramatical o el diccionari de procedència i ens mostren les transcripcions contingudes en aquests diccionaris, bé que homogeneïtzades en la seva transcripció (sense reproduir la modalitat de transcripció de cada

diccionari, per no confondre els usuaris). En demanar-li mots amb el grup –ae–, sigui àton, sigui tònic, ens genera un llistat del qual us reproduïm tot seguit dues línies:

aeroport 158 M	ə̀erupórt (DOP) əerupórt (DIA) aeropórt (DVP) əerupórt əerupór (VOX)
aldeia 123 F	əldéa (DOP) əldéa (DIA VOX) aldéa (DVP)

En aquests exemples, tenim diferències de timbre de la 'e' quan és tònica i tenim alternança entre presència/absència d'accent secundari quan la 'e' és àtona. Aquests llistats presenten uns codis de colors que indiquen si el mot no està documentat o si la transcripció generada automàticament per l'ALEF ha hagut de ser modificada perquè no concordava realment amb la proposta de l'humà que va transcriure aquell diccionari. Això es pot deure bàsicament a tres causes:

- a) l'humà s'ha equivocat;
- b) el sistema expert ALEF que modelitza aquell diccionari té algun error o actua de més o de menys, potser perquè l'humà no ha estat sistemàtic i coherent;
- c) la solució d'aquell diccionari no es pot harmonitzar amb la dels altres; la representació fonemàtica s'ha triat per obtenir el resultat més concordant entre els quatre diccionaris.

Aquests codis de colors varen anar canviant per la pròpia dinàmica de treball al llarg dels mesos, i una de les qüestions que tenim per resoldre i que, de moment, quedarà per fer és justament l'homogeneïtzació dels diversos codis. En tot cas, el lector podrà deduir quasi sempre l'especificitat d'un determinat mot que destaquï dels altres pel color de la seva transcripció o de la sigla del diccionari d'on prové.

3. Anàlisi dels resultats obtinguts a partir del buidatge del Corpus Oral (per a la llengua oral i realitzacions detectades): el LATEL ha desenvolupat software amb arquitectura client-servidor per administrar corpus orals. Per les mateixes necessitats de desenvolupament, s'ha recollit (de manera oportunista, o sigui sense una planificació de representativitat demolingüística, social, territorial o d'estils i gèneres –no ho confongueu amb el sexe–), un conjunt d'enregistraments que estan transcrits ortogràficament i anotats ortològicament en un prototip de corpus anomenat **RETOC** (Repertori Electrònic de Textos Orals Catalans) que acumula ara mateix uns 450 mil mots. Els becaris que han preparat els materials en què es basen els dictàmens han accedit al corpus RETOC per detectar el pes en la llengua oral de la casuística que cal observar i també l'homo/heterogeneïtat de les solucions que s'hi recullen. Si voleu accedir a l'audició d'aquests enregistraments, heu d'entrar el número de mostra i el del segment que hi ha al dictamen seguint les instruccions de la pàgina web: <http://retoc.iula.upf.edu/CGIs/parla.cgi>.

Si algun segment us crida l'atenció i el voleu veure en context, podeu accedir a la totalitat de la mostra clicant al número que es veu com a vincle. Per no perdre-us entre totes les opcions que forneix, us recomanem d'emprar el llistat comparatiu, que en la imatge següent està situat a la subfinestra de color mantega. La primera columna d'aquesta subfinestra us facilita l'audició del segment i els números volats fan referència a la numeració de la [versió treball de la PEOSFIEC](#):

Quan vàrem establir aquesta llista de fonts complementàries, vàrem deixar de banda la gramàtica de l'IEC en curs d'elaboració, declarada explícitament *esborrany provisional*, comptant que es traduirà en una actualització de la PEOSFIEC quan hagi de tenir força normativa. Posteriorment al nostre treball, el professor Josep Anton Castellanos ha publicat un [article](#) que revisa la PEOSFIEC (Castellanos, 2011) integrant-hi les propostes d'aquest esborrany provisional.

Per cloure aquest apartat, ens resta admetre que innegablement la llista de fonts tradueix la primacia de la varietat central; però hi hem inclòs totes les altres que ens han semblat pertinents i no pas perquè no pensem que els principals dèficits de qualitat oral que té la nostra llengua es localitzen qualitativament i quantitativa a l'àrea metropolitana de Barcelona...

6. Opció: el darrer apartat de cada dictamen explicita l'opció per a la qual ens hem decantat en el *reSOLC*, tot i que l'esperit amb què va treballar tot l'equip fou el de la màniga ampla, o sigui *in dubio pro reo* (tot allò que puguem fer per treure-li pressió al periodista, al locutor, a l'actor de doblatge, fem-ho), per això el redactat pot ser més lax o admetre més alternatives que els que estrictament pot administrat el *reSOLC*.

La taula que us presentem a continuació recull un vincle per a cada un dels documents en PDF d'aquests dictàmens:

TAULA DE DICTÀMENS

Dictamen	Tema tractat	PEOSFIEC	vincle
14_1 Vocalisme	Grups –ae– i –ea– en NO compostos	No en parla	PDF
14 bis Vocalisme	Grup –eo– tònic i àton en NO compostos	No en parla	PDF
3 Vocalisme	Grups –ae–, –ea–, –ee–, –aa– entre els dos elements dels mots compostos	No en parla	PDF
14c Vocalisme	Contacte del grup –eo– entre els dos elements dels mots compostos	No en parla	PDF
1 Vocalisme	Neutralització en llatínisms, cultismes i manlleus	“[6]: són propis de l'àmbit general els diferents tipus de reduccions sistemàtiques que trobem en els parlars catalans: <i>patir</i> , pronunciat amb <i>a</i> (parlars occidentals) o amb <i>ə</i> (parlars orientals), <i>pesar</i> o <i>gelar</i> , pronunciat amb <i>e</i> (parlars occidentals) o amb <i>ə</i> (parlars orientals), <i>donar</i> o <i>posar</i> , pronunciat amb <i>o</i> (parlars occidentals i part dels baleàrics) o amb <i>u</i> (parlars orientals)”. 	PDF

Dictamen	Tema tractat	PEOSFIEC	vincle
4 Consonantisme	Grups –bl– i –gl– (amb l'accent en una vocal posterior al grup)	"[26] També és pròpia de l'àmbit general tant la pronunciació oclusiva geminada de la consonant dels grups <i>bl</i> i <i>gl</i> en mots com <i>estable</i> , <i>establir</i> , <i>regla</i> , <i>arreglar</i> –predominants en els parlars orientals–, com la pronunciació contínua d'aquests sons –predominants en els parlars occidentals.[...] [31] No recomanable: la pronunciació com a consonants sordes (<i>p</i> o <i>k</i> , respectivament) de la <i>b</i> i de la <i>g</i> dels grups <i>bl</i> i <i>gl</i> en mots com <i>estable</i> , <i>establir</i> , <i>regla</i> , <i>arreglar</i> . No són recomanables, doncs, pronunciacions del tipus <i>estapple</i> , <i>reccla</i> , ni <i>estaple</i> , <i>recla</i> ."	PDF
5 Consonantisme	Grup –nn–	"[55] Pronunciar una sola <i>m</i> en mots com <i>commoure</i> , <i>setmana</i> (pron. <i>semmana</i>), o una sola <i>n</i> en mots com <i>innecessari</i> , <i>cotna</i> (pron. <i>conna</i>), <i>Anna</i> ."	PDF
6 Consonantisme	Grup –tm–	"No és recomanable: [32] La pronunciació de la <i>t</i> ortogràfica en mots com <i>setmana</i> o <i>cotna</i> . La pronunciació recomanable és <i>semmana</i> , <i>conna</i> . [55] Pronunciar una sola <i>m</i> en mots com <i>commoure</i> , <i>setmana</i> (pron. <i>semmana</i>), o una sola <i>n</i> en mots com <i>innecessari</i> , <i>cotna</i> (pron. <i>conna</i>), <i>Anna</i> ."	PDF
7 Consonantisme	Grup –tn–	"No és recomanable: [55] Pronunciar una sola <i>m</i> en mots com <i>commoure</i> , <i>setmana</i> (pron. <i>semmana</i>), o una sola <i>n</i> en mots com <i>innecessari</i> , <i>cotna</i> (pron. <i>conna</i>), <i>Anna</i> ."	PDF
10 Consonantisme	Grup –tll–	"[56] És propi de l'àmbit general pronunciar palatal o alveolar el so lateral geminat en mots com <i>espatlla</i> , <i>vetllar</i> , <i>motlle</i> . La primera pronunciació (<i>espall·lla</i> , <i>vell·llar</i> , <i>moll·lle</i>) és característica dels parlars nord-occidentals i centrals, mentre que la segona (<i>espal·la</i> , <i>vel·lar</i> , <i>mol·le</i>) és característica dels parlars valencians i baleàrics. [57] És admissible en l'àmbit general pronunciar una sola <i>ll</i> en mots com <i>ratlla</i> , <i>bitllet</i> , <i>butlletí</i> , característica dels parlars valencians i baleàrics."	PDF
11 Consonantisme	Grup –l·l–	"[60] No són recomanables: 1. [61] Pronunciar una sola <i>l</i> en mots com <i>col·legi</i> , <i>novel·la</i> , <i>il·lustre</i> ."	PDF
20 Consonantisme	Grup –sc–	Només parla del grup –sc– per desaconsellar la pronúncia com a /ts/ en els parlars balears.	PDF

Dictamen	Tema tractat	PEOSFIEC	vincle
24 Consonantisme	Grup –tl–	No en parla (només parla del grup –tll–).	PDF
26 Consonantisme	Grup –dm–	No en parla.	PDF
32 Consonantisme	Grups –bm– i –pm–	No en parla.	PDF
33 Consonantisme	Grups –bn– i –pn–	No en parla.	PDF
35 Consonantisme	Grups –gl– i –bl– (amb l'accent en una vocal precedent al grup)	<p><i>"[26] També és pròpia de l'àmbit general tant la pronunciació oclusiva geminada de la consonant dels grups bl i gl en mots com estable, establir, regla, arreglar –predominants en els parlars orientals–, com la pronunciació contínua d'aquests sons –predominants en els parlars occidentals.</i></p> <p><i>[31] No recomanable: la pronunciació com a consonants sordes (p o k, respectivament) de la b i de la g dels grups bl i gl en mots com estable, establir, regla, arreglar. No són recomanables, doncs, pronunciacions del tipus estapple, reccla, ni estaple, recla."</i></p>	PDF
25 Consonantisme	Grups –cm– i –gm–	No en parla.	PDF
29 Consonantisme	Grups –gn– i –cn–	No en parla.	PDF
9 Consonantisme	Grup –nx–	No en parla, però a l'epígraf [48] de la PEOSFIEC s'accepta com a pròpies de l'àmbit general tant la pronunciació fricativa /ʃ/ (característica dels parlars orientals) com l'africada /tʃ/ (característica dels parlants occidentals) de la sibilant palatal sorda, en posició inicial de mot o postconsonàntica.	PDF
17 Consonantisme	Grup –ng– seguit de e/i, i grup –nj– seguit de vocal	No en parla.	PDF
18 Consonantisme	Grup –nll–	No en parla.	PDF
21 Consonantisme	Grups –sj–, –sge– i –sgi–	No en parla.	PDF
22 Consonantisme	Grups –sx–	No en parla.	PDF
30 Consonantisme	Grups –lg– i –lj–	No en parla.	PDF

Dictamen	Tema tractat	PEOSFIEC	vincle
34 Consonantisme	Grups –nc i –ng	“[25] És propi de l'àmbit general tant pronunciar les oclusives darrere nasal (<i>font, llamp, sang</i>) i <i>t</i> o <i>d</i> darrere <i>l</i> (<i>malalt, Eudald, molt</i>) –pronunciació predominants en els parlars valencians i baleàrics– com no pronunciar aquests sons– fenomen característic de la resta de parlars catalans.”	PDF
13 Consonantisme	Verb <i>prendre</i> i derivats	“[68] També és propi de l'àmbit general pronunciar amb <i>r</i> o sense <i>r</i> la primera síl·laba de les formes d'infinitiu, futur i condicional (és a dir, les que tenen <i>r</i> en la desinència) del verb <i>prendre</i> i dels seus derivats i compostos, com <i>aprendre, comprendre, sorprendre</i> .”	PDF
19 Consonantisme	Grup –rbr–	“Només parla d'aquest grup per al mot <i>arbre</i> : [67] És propi de l'àmbit general pronunciar sense <i>r</i> la primera síl·laba del mot <i>arbre</i> .”	PDF
23 Consonantisme	Grup –sr–	No en parla.	PDF
27 Consonantisme	Grup –gg–	No en parla.	PDF
31 Consonantisme	Consonant <i>m</i> en contacte amb: <i>p, d, s i t</i>	No en parla.	PDF

Per acabar aquest article i, a tall de síntesi:

1. Aquests dictàmens no haurien d'haver vist la llum encara, però no podem garantir que en el futur tinguem la possibilitat d'homegeneïtzar-los i actualitzar-los, i no podem deixar al calaix un treball fet amb diners públics pel simple fet que els diners s'han acabat abans que la feina.
2. El dia que la llengua catalana començarà a ser tractada com un tema prioritari entre els qui decideixen sobre els recursos esmerçats en recerca, caldrà eixamplar el treball de definició del model de llengua oral que hi ha al darrere. Pensem que potser en el futur veurem un *reSOLC* amb estils fonètics al gust de l'usuari i amb experts ALEF a la demanda de grups o empreses, cosa que pot implicar circumscriure territorialment algunes de les generalitzacions de la PEOSFIEC.
3. Potser les mateixes mancances, limitacions i ambigüitats (que han castigat fins ara els dictàmens al confinament d'un calaix) que des d'ara compartirem amb vosaltres poden convertir-se en un estímulo o justificació per a la posada en marxa de nous projectes, com podria ser la creació d'un corpus oral de referència, que permetin el dia de demà completar aquesta tasca amb tots els instruments d'una llengua moderna.

Bibliografia citada o consultada

- Documents en paper

Castellanos, J. A. (1993). *Manual de pronunciació. Criteris i exercicis d'elocució*. Vic: Eumo Editorial. ISBN: 84-7602-881-4.

Castellanos, J. A. (2004). *Manual de pronunciació. Criteris i exercicis d'elocució*. Vic: Eumo Editorial (Col. Media TK ; 2). ISBN: 84-9766-061-7.

De Yzaguirre i Maura (2013?) *L'AMARG i la pronúncia heterolectal de les variants morfològiques d'àmbit restringit* (en premsa).

De Yzaguirre i Maura, Ll.; Pedreño Puertas, E. (2011). "L'onomàstica, l'estàndard flexible i els MCO". A XXIV Congrés Internacional d'ICOS sobre Ciències Onomàstiques (pendent de publicació). Comunicació. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

Diccionari del català col·loquial. Dubtes davant del micròfon (2009). Barcelona: Enciclopèdia Catalana. ISBN: 978-84-412-1841-3.

Diccionari essencial castellà-català / català-castellà (1982). Barcelona: Diàfora.

Diccionari manual castellano-catalán / català-castellà (1987). Barcelona: Bibliograf.

Diccionari enciclopèdic i de pronúncia (1990). Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

Diccionari valencià de pronunciació (2001). Alzira: Edicions Bromera.

Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica (1999). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. 1, Fonètica* (3^a. Edició). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.

Lacreu, J. (1990). *Manual d'ús de l'estàndard oral*. València: Universitat de València. (Col. Educació: Materials) ISBN: 84-370-0603-1.

Paloma, D.; Rico, A. (2000). *Diccionari de pronunciació en català*. Barcelona: Edicions 62. (El Cangur, 288). ISBN: 84-297-4758-3.

Paloma, D.; Puigròs, M. A.; Rico, A.; Torrent, A. M. (2009). *Guia fonètica per a les televisions locals*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. ISBN: 978-84-490-2595-2.

Televisió de Catalunya (1995). *El català a TV3. Llibre d'estil*. Barcelona: Edicions 62. ISBN: 84-297-3884-3.

Vallverdú, F. (1986). *Elocució i ortologia catalanes*. Barcelona: Editorial Jonc, S.A. (Col. "El Blau Marí" / 10). ISBN: 84-86413-04-4.

- **Documents electrònics**

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. *ÉsAdir* [document en línia] Portal lingüístic de la CCMA [Data de l'última consulta: 30 d'octubre del 2012] <<http://esadir.cat/>>

De Yzaguirre i Maura, Lluís; Pedreño Puertas, Ester; Ustarroz, M. (2010a). *Presentació del reSOLC-mitjansCAT* [document en línia, PDF]. UPF [Data de consulta: 29 d'octubre del 2012] <<http://latel.upf.edu/LATEL/presentacio20101028.pdf>>.

De Yzaguirre i Maura, Lluís; Pedreño Puertas, Ester (2010b). *Presentació del Servidor Ortològic de la Llengua Catalana* [document en línia, PDF]. UPF [Data de l'última consulta: 30 d'octubre del 2012] <<http://latel.upf.edu/LATEL/presentacio20100312IEC.pdf>>

Universitat de les Illes Balears. *Tot dret. Llibre d'estil per a la ràdio i la televisió de les Illes balears* [document en línia] UIB [Data de l'última consulta: 30 d'octubre del 2012] <<http://totdret.uib.cat/fonetica/index.html>>

Acadèmia Valenciana de la Llengua. *L'estàndard oral valencià* [document en línia] Pàgina web de l'Acadèmia [Data de l'última consulta: 30 d'octubre del 2012] <<http://www.avl.gva.es/va/documentsnormatius/minidestacado/00/document/Oral.pdf>>

Castellanos, Josep Anton (2011). "Proposta de modificació del fascicle de fonètica del document de l'IEC *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana*" <<http://latel.upf.edu/resolc/veu/num3/propostamodificaciofoneticaiec.pdf>>

Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica (1999). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana. 1, Fonètica* (3ª edició). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Versió de treball del Laboratori de Tecnologies Lingüístiques (IULA-UPF) <<http://retoc.iula.upf.edu/docs/ortol/PEOSFIEC.html>>

Lluís de Yzaguirre i Maura
Director del Laboratori de Tecnologies Lingüístiques
Institut Universitari de Lingüística Aplicada
Universitat Pompeu Fabra

2. Informacions d'interès en l'àmbit de la qualitat oral

En aquest tercer butlletí us donarem raó de les activitats de l'últim trimestre del curs 2011-12 i també us hauríem hagut de presentar els resultats de les que s'haguessin fet o estiguessin a punt de fer-se durant aquest primer trimestre del 2012-13. En consonància amb el que us expliquem en el monogràfic, ja no hi ha hagut cap activitat promoguda o organitzada des del LATEL.

Aprofitem aquest apartat per donar compte d'una activitat anterior (els [Amics de la Llengua Oral](#)) que no havíem tingut l'oportunitat d'incloure ens els altres butlletins

2.1. Seminari SIROCCO

L'últim seminari del SIROCCO va tenir lloc a finals del mes de maig d'enguany. En aquesta sessió es va debatre sobre la *caiguda de la vocal neutra per contacte amb r*, tema recollit a la llista que l'any passat van elaborar els participants d'aquest seminari i que aplega aspectes de pronúncia que tenen poc pes en la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana* de la Secció Filològica de l'IEC o bé no se'n parla.

A continuació fem una síntesi de les idees més rellevants que es van debatre en aquest seminari:

Sessió del 22 /05/2012: La caiguda de la vocal neutra per contacte amb r

La caiguda de la vocal neutra per contacte amb *r* és un fenomen vacil·lant que es dona en molts parlars catalans, sobretot en els centrals, i que la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana* recull per desaconsellar-ne l'elisió.

Després d'escoltar l'[enquesta](#) amb vint-i-cinc mostres de paraules que contenen aquesta casuística, els assistents al seminari van mirar d'arribar a algunes conclusions sobre les condicions en què es dona la caiguda de la vocal neutra per contacte amb *r*, tot i estar d'acord que per fer una millor anàlisi del fenomen l'enquesta hauria d'haver proporcionat més exemples de català oriental (encara que van coincidir que aquest fenomen és més habitual en el català central i en l'oriental).

Els assistents de la UAL van comentar que, malgrat la recomanació de la Secció Filològica de l'IEC, no penalitzen l'ús de la caiguda d'aquesta vocal, especialment en el mot *però*, perquè el consideren d'ús tan estès en el llenguatge informal que el manteniment de la neutra quedaria fictici, a més, no es tracta d'un tret ni massa formal ni massa informal (depèn de la velocitat de la parla, etc.).

Al seminari també es va apuntar la idea de poder pronunciar aquests mots de manera diferent a la seva forma ortogràfica (la gent és molt *ortografista*), perquè la pronúncia més usual no es correspon a la forma escrita. Malgrat aquesta dissociació entre pronúncia i grafia, estem davant d'un fenomen que no genera moltes faltes d'ortografia; els que pronuncien aquest tipus de mots elidint la vocal neutra no els escriuen d'aquesta manera.

Finalment, es parla de l'impacte que sobre l'ortografia té l'anomenada "comunicació mediatitzada per ordinador", i es fa referència als xats, on la gent busca simular l'oralitat en els missatges que escriu –com si es trobés parlant cara a cara amb el seu interlocutor– i alhora estalviar l'esforç d'haver de teclejar totes les lletres d'una paraula.

Podeu consultar l'[acta](#) completa de la sessió a la pàgina del [SIROCCO](#).

2.2. Els Amics de la Llengua Oral

L'ens [amics de la llengua oral](#) (aλò) és una iniciativa virtual del [Laboratori de Tecnologies Lingüístiques](#) per promoure el voluntariat internàutic que pugui afavorir la creació o ampliació de recursos tecnològics destinats a la recerca o la docència del català oral com ara corpus orals, diccionaris electrònics de les varietats dialectals o sistemes d'aprenentatge, entre d'altres.

Al juliol del 2010 es va fer una primera reunió al Campus de Poblenou de la UPF amb tots aquells voluntaris que es van adherir a aquesta iniciativa. En aquesta sessió informativa es van presentar, a tall d'exemple d'iniciatives que es podrien promoure des del voluntariat internàutic, les idees que trobareu en els vincles següents:

<http://latel.upf.edu/traductica/fono/frases/>

<http://www.pronouncenames.com/>

<http://ca.wiktionary.org/wiki/Portada>

<http://www.voxforge.org>

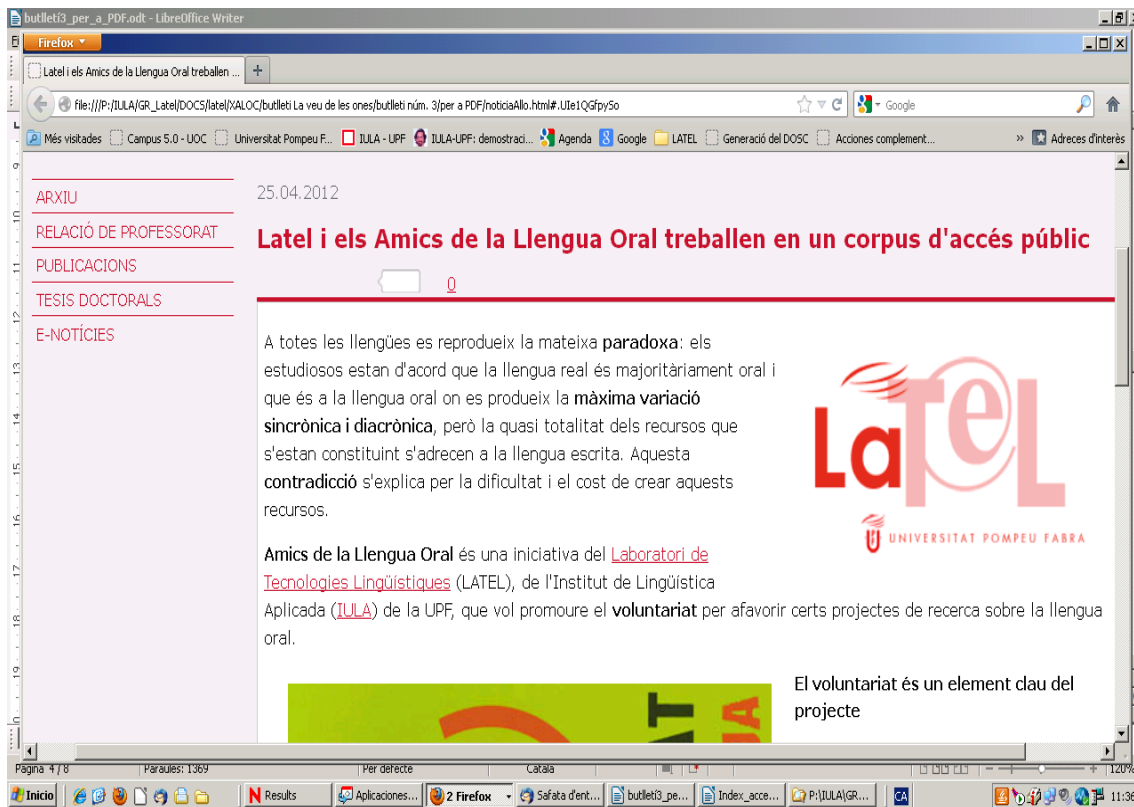
<http://www.forvo.com/languages/ca/>

<http://www.litteratureaudio.com/>

<http://www.howjsay.com>

Algunes d'aquestes idees ja tenen aportacions catalanes. També es van recordar els objectius del grup d'Amics de la Llengua Oral i les tasques que poden fer els seus voluntaris segons els diferents perfils que es proposen als apartats *Presentació* i *Tipus de col·laboració* de la pàgina [web](#) d'aquesta iniciativa.

Fruit d'aquesta reunió, els voluntaris van iniciar, bàsicament, tasques de transcripció de corpus. A més, s'ha enregistrat un conjunt de voluntaris pronunciant les [frases d'Estrasburg](#) sota el guiatge entusiàstic de la Maria Forn, qui motiva **alumnes** de català de Granollers, del nivell de suficiència i del nivell D, per col·laborar-hi i així contribuir a conformar un corpus de la llengua oral d'accés públic (iniciativa publicada a l'[agenda](#) web del Centre de Normalització Lingüística del Vallès Oriental i, posteriorment, a la web de la Universitat Pompeu Fabra).

Notícia publicada a la web de la Universitat Pompeu Fabra

Al programa [l'Internauta](#) de Vilaweb, el doctor Lluís de Yzaguirre va donar a conèixer aquest ens i d'altres iniciatives del Laboratori, i també es va recordar la seva implicació en [campanyes](#) històriques per catalanitzar Internet durant la dècada dels 1990.

Notícia publicada a VilaWeb

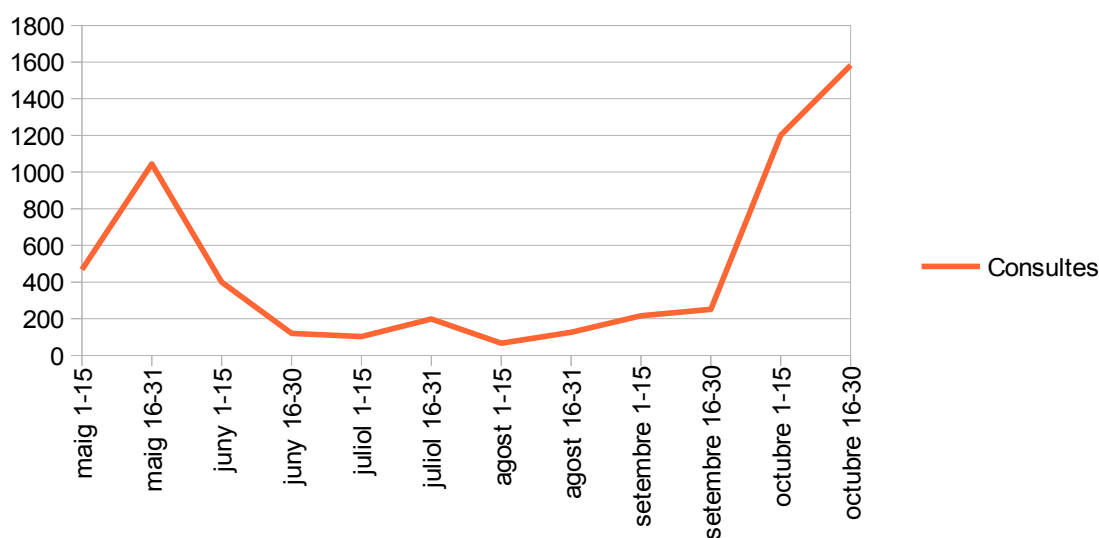
Una conseqüència de tota aquesta activitat, més enllà del LATEL, és el fet que va servir d'inspiració a les empreses barcelonines [The Box Barcelona](#) i [BUM-Blasi, Urgell, Morales](#) per fer l'enregistrament de [sis-centes](#) veus dels parlars de la nostra llengua perquè el català es pugui incorporar en un futur en les aplicacions de reconeixement de veu dels telèfons intel·ligents amb una crida a través de la xarxa que va tenir un [èxit clamorós](#).

3. Activitat de la plataforma

A continuació us detallem l'activitat de la plataforma *reSOLC-mitjansCAT* des del maig fins a l'octubre del 2012.

Durant aquests mesos de l'any 2012, el nombre d'usuaris del *reSOLC-mitjansCAT* s'ha incrementat en gairebé dues-centes cinquanta persones, passant dels 628 als 877 (els 249 usuaris donats d'alta en aquest període són del perfil bàsic). Actualment, doncs, la plataforma dona servei a un total de 28 usuaris professionals i 849 de bàsics (a dia d'avui, aquestes dades possiblement han augmentat).

El gràfic que presentem a continuació mostra el resultat de l'activitat per quinzenes del maig fins a l'octubre. Aquests resultats posen de manifest el creixement sostingut de l'activitat, malgrat la davallada del nombre de consultes durant el juliol i l'agost, coincidint amb les vacances d'estiu.

4. Cloenda

Com hem explicat al començament, ens acomiadem *sine die*. Mentre existeixi l'[IULA](#) i hi arribi electricitat, el servidor de la plataforma [reSOLC-mitjansCAT](#) seguirà treballant, però no podrem garantir l'atenció de les consultes dels usuaris; intentarem aconseguir el suport d'altres serveis.

Direcció: Lluís de Yzaguirre

Disseny gràfic i maquetació: Maria Ustarroz

Edició: Ester Pedreño

Correcció lingüística: Oriol Camps i Ester Pedreño

Consell editorial: Oriol Camps, Esteve Clua, Mercè Lorente, Ester Pedreño i Lluís de Yzaguirre

Laboratori de Tecnologies Lingüístiques (IULA-UPF)

Roc Boronat, 138 (despatx 53.216)

08018 Barcelona

iulatel@upf.edu

